

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع:

بررسی رابطه تهاجم فرسنگی با دینداری جوانان
(دانش آموزان دختر مراکز پیش دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان)

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر عزت خادمی

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر فاطمه سلیم رضا زاده شیراز

پژوهشگر:

حکیمه پورمجیدی

رشته:

تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش

منت خدای را عزوجل، که طاعتش موجب قربت است و به بکسر اندرش فرید نعمت..

خداوند، حکمت قدمهایی را که برایم بر میداری بر من آشکار کن تا درهایی را که به سویم میکشایی ندانسته بندگانم و درهایی را که می بندی به امرار

نگشایم.

پاس و ستایش خداوند بزرگ و بجان را که توفیق علم آموزی به ماعنایت فرمود.

باتقدیر و شکر از استاد محترم سرکار خانم دکتر خادمی که با کمک و محبت های بی دریغشان راهنمای بنده در انجام هر چه بهترین پژوهش بودند. و

حدیث ایشان در انجام دقیق کارها همیشه یاری کرد و انبجویان بوده است.

بمجنین با پاس فراوان از استاد گرامی سرکار خانم دکتر رضازاده که به عنوان استاد مشاور با حمایت ها و ارشادات خود بنده را یاری فرمودند.

تقدیم بہ

الکوی جوانمردی و گذشت،

پدرم کہ ہمت بلند و وجود پر تلاش و محنتی نپذیرش در زندگی ہمیشہ برایم قابل ستایش بودہ و بہ چون کوبی محکم و استوار بہترین تکیہ گاہ من در برابر سختی ہا و مشکلات بودہ و ہست.

تقدیم بہ

تندیس عشق و محبت،

مادم کہ وجود مہربان و سرشار از مهرش بہترین نمونہ یک انسان فداکار و دلنواز برایم بہ تصویر کشیدہ، و محبت ہا و دعا ہایش در زندگی ہمیشہ قوت قلبی برای من بودہ و ہست.

تقدیم بہ

ہمسرم کہ ہمیشہ یار و یاور من بودہ، و در بہ شمر سیدن این پژوهش نقش زیادی داشتہ است.

تقدیم بہ

بہ دو غنچہ زندگی ام زہرا و امیر علی کہ با صبر و حوصلہ ی خویش مرا کمک نمودند.

فصل اول: کلیات پژوهش

2	1-1-مقدمه
2	2-1- بیان مسأله
5	3-1- اهمیت و ضرورت پژوهش
6	4-1- اهداف پژوهش
6	5-1- فرضیه های پژوهش:
8	6-1- تعاریف واژه ها
8	1-6-1- تعاریف نظری واژه ها
9	2-6-1- تعاریف عملیاتی واژه ها

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

13	1-2-بخش اول: فرهنگ
13	1-1-2- واژه شناسی فرهنگ
14	2-1-2- تنوع فرهنگی
15	3-1-2- مبادله فرهنگی
15	4-1-2- انواع فرهنگ
17	5-1-2- خصوصیات فرهنگ
19	2-2- بخش دوم: تهاجم فرهنگی
20	1-2-2- تهاجم فرهنگی و تبادل فرهنگی
22	2-2-2- سیر تاریخی تهاجم فرهنگی در ایران
24	3-2-2- ویژگی های تهاجم فرهنگی
25	4-2-2- عوامل تهاجم فرهنگی
26	5-2-2- مراحل تهاجم فرهنگی
27	6-2-2- ابزارهای تهاجم فرهنگی
30	7-2-2- بسترهای تهاجم فرهنگی
31	8-2-2- راه های مقابله با تهاجم فرهنگی
36	3-2- بخش سوم: دین
36	1-3-2- تعریف دین
37	2-3-2- رابطه دین و فرهنگ

40..... 4-2- پیشینه پژوهش

فصل سوم: روش انجام تحقیق

54..... 1-3- نوع و روش پژوهش

54..... 2-3- جامعه آماری

55..... 3-3- حجم نمونه و روش نمونه گیری

57..... 4-3- روش ها و ابزار جمع آوری داده های پژوهش

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل پژوهش

56..... 1-4- توصیف وضعیت متغیرها

56..... 1-1-4- توصیف متغیر تهاجم فرهنگی

57..... 2-1-4- توصیف متغیر دینداری

58..... 3-1-4- توصیف متغیر مد گرایی و الگوگیری

60..... 4-1-4- توصیف متغیر آگاهی از تهاجم فرهنگی

61..... 5-1-4- توصیف متغیر غرب گرایی

62..... 6-1-4- توصیف متغیر استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی

63..... 7-1-4- توصیف متغیر عواطف دینی

64..... 8-1-4- توصیف متغیر باورهای دینی

65..... 9-1-4- توصیف متغیر دانش دینی

66..... 10-1-4- توصیف متغیر آثار دینی

67..... 11-1-4- توصیف متغیر اعمال دینی

69..... 2-4- بررسی فرضیات پژوهش

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

95..... 1-5- بحث و بررسی و نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها

103..... 1-1-5- نتیجه گیری کلی

103..... 2-5- محدودیت های تحقیق

104..... 3-5- پیشنهادات

فهرست جدول

58..... جدول(1-4) توصیف متغیرها در میان آزمودنی ها

- جدول (2-4) فراوانی نمره های متغیرها..... 59
- جدول (3-4) فراوانی نمره های متغیرها..... 65
- جدول (4-4) میزان همبستگی و سطوح معنی داری بین متغیرها..... 70
- جدول 4-5. تجزیه واریانس مدل رگرسیون روابط بین تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و دینداری آنها..... 74
- جدول 4-6. ضرایب مدل رگرسیون روابط تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و دینداری آنها..... 75
- جدول 4-7. تجزیه واریانس مدل رگرسیون روابط بین تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و عواطف دینی آنها..... 78
- جدول 4-8. ضرایب مدل رگرسیون روابط تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و عواطف دینی آنها..... 79
- جدول 4-9. تجزیه واریانس مدل رگرسیون روابط بین تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و باورهای دینی آنها..... 82
- جدول 4-10. ضرایب مدل رگرسیون روابط تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و باورهای دینی آنها..... 83
- جدول 4-11. تجزیه واریانس مدل رگرسیون روابط بین تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و باورهای دینی آنها..... 86
- جدول 4-12. ضرایب مدل رگرسیون روابط تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و باورهای دینی آنها..... 87
- جدول 4-13. تجزیه واریانس مدل رگرسیون روابط بین تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و اعمال دینی آنها..... 90
- جدول 4-14. ضرایب مدل رگرسیون روابط تهاجم فرهنگی (مد گرایي و الگوگیری، آگاهی از تهاجم، غرب گرایي و استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی) دانش آموزان و اعمال دینی آنها..... 91

فهرست نمودار

- نمودار (1-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر تهاجم فرهنگی در بین پاسخگویان..... 56
- نمودار (2-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر دینداری در بین پاسخگویان..... 57
- نمودار (3-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر مد گرایي و الگوگیری در بین پاسخگویان..... 59
- نمودار (4-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر آگاهی از تهاجم فرهنگی در بین پاسخگویان..... 60
- نمودار (5-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر غرب گرایي در بین پاسخگویان..... 61
- نمودار (6-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی در بین پاسخگویان..... 62
- نمودار (7-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر عواطف دینی در بین پاسخگویان..... 63

- 64..... نمودار (8-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر باورهای دینی در بین پاسخگویان
- 66..... نمودار (9-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر دانش دینی در بین پاسخگویان
- 67..... نمودار (10-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر آثار دینی در بین پاسخگویان
- 68..... نمودار (11-4) نمودار جعبه ای توزیع متغیر اعمال دینی در بین پاسخگویان

چکیده:

موضوع پژوهش بررسی رابطه تهاجم فرهنگی با دینداری جوانان است که در این راستا برای رسیدن به هدف، رابطه نمره تهاجم فرهنگی و مؤلفه های آن با دینداری و مؤلفه های دین مورد بررسی قرار می گیرد. روش اجرای این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. نمونه 285 نفر از میان دانش آموزان دختر مراکز پیش دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان در سال 1391 بود، که به شیوه تصادفی ساده انتخاب شدند. داده ها از طریق پرسشنامه تهاجم فرهنگی خدابخش و پرسشنامه دینداری شریفی جمع آوری گردید و همچنین اطلاعات پژوهش از طریق نرم افزار SPSS و بوسیله همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. فرضیه های پژوهش عبارتند از: 1) تهاجم فرهنگی و مؤلفه های آن با دینداری جوانان رابطه دارد. 2) مؤلفه های نمره تهاجم فرهنگی پیش بینی کننده دینداری و مؤلفه های آن است. یافته های پژوهش نشان داد که رابطه معکوسی بین نمره تهاجم فرهنگی با دینداری، عواطف دینی، باورهای دینی، دانش دینی و اعمال دینی وجود داشت، رابطه معکوسی بین نمره مد گرایی با نمره دینداری، عواطف دینی، باورهای دینی، دانش دینی، آثار دینی و اعمال دینی وجود داشت، رابطه مثبتی بین نمره آگاهی از تهاجم فرهنگی با نمره دینداری، عواطف دینی، باورهای دینی، دانش دینی، آثار دینی و اعمال دینی وجود داشت، رابطه معکوسی بین نمره غرب گرایی با دینداری، عواطف دینی، باورهای دینی، دانش دینی و اعمال دینی وجود داشت و رابطه معکوسی بین نمره استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی با نمره دینداری، عواطف دینی، باورهای دینی، دانش دینی، آثار دینی و اعمال دینی وجود داشت.

کلمات کلیدی: تهاجم فرهنگی - دینداری - جوانان

فصل اول

کلیات پژوهش

1-1- مقدمه

در طول تاریخ از زمان صفویه دگرگونی های سیاسی، اجتماعی و فکری ایران به طرز غیر معقولی با عادات و دگرگونی های غرب پیوند خورده و همین پیوند ریشه های فکر و اندیشه و عمل اجتماعی و از همه مهمتر تولید علم را در داخل کشور تحت الشعاع قرار داده است. کشورهای صنعتی که هدفشان فروش محصولاتشان است؛ تنها راه رسیدن به آن را چیرگی فرهنگ خود بر فرهنگ ملتها می دانند، و برای اینکه «سبک زندگی» مطلوب خود را به جریان غالب یا همان الگوی برتر حیات تبدیل کنند برنامه های فراوانی را تدارک دیده و اجرا نموده اند. این اقدامات همگی ذیل مفهوم یکسان سازی فرهنگی معنا می یابد. یکسان سازی فرهنگی به معنای فرهنگ زدایی از جهان و حاکم کردن فرهنگ مطلوب خودشان است. (مردان پور، 1378). معمولاً غرب از ماهواره و رسانه ها به عنوان ابزاری در جهت ترویج ابتذال اخلاقی و تهاجم فرهنگی استفاده می کند. کسانی که بدون شناخت و توجه به اهداف تهاجم فرهنگی از این تکنولوژی استفاده می کنند بویژه آنهایی که از مصونیت فرهنگی لازم برخوردار نیستند احتمال بیشتری برای آسیب پذیری فرهنگی دارند.

1-2- بیان مسأله

در جهان فرهنگ های متفاوتی وجود دارد، چرا که هر جامعه ای روشی خاص برای نگاه کردن به دنیا دارد. در یک تقسیم بندی کلی می توان فرهنگ را به دو فرهنگ مادی و معنوی تقسیم کرد. فرهنگ مادی شامل تمامی ابداعات، اختراعات و اکتشافاتی است که از نسل های گذشته به ارث رسیده است و نسل کنونی بر توسعه آن ها افزوده است، اما فرهنگ معنوی یا غیر مادی، جنبه های کیفی زندگی بشر را شامل می شود و به آسانی قابل اندازه گیری و قابل مقایسه نیست.

اعتقادات، نظام خویشاوندی، آداب، ارزش‌های اخلاقی، زبان، هنر، ادبیات و... که هویت یک جامعه را تشکیل می‌دهند از جنبه‌های غیر مادی جامعه است، این نوع فرهنگ بر خلاف فرهنگ مادی به آسانی قابل انتقال نیست.

نکته‌ی حائز اهمیت تاثیر گذاری این دو گونه‌ی فرهنگ بر هم است، یعنی اعتقادات و روش زندگی انسان‌ها می‌تواند برای به وجود آوردن مشخصه‌هایی در فرهنگ مادی، ایجاد انگیزه کند، ورود یک نوآوری و تولید جدید به یک جامعه می‌تواند فرهنگ مربوط به این عنصر فرهنگ مادی جدید را هم وارد جامعه کند.

نکته‌ی دیگر که در رابطه‌ی فرهنگ قابل اهمیت است، داد و ستد فرهنگی یا تعامل فرهنگی است. فرهنگ یک جامعه صد در صد مردود و یا صد در صد صحیح نیست، پس دگرگونی فرهنگی، که همان جانشین شدن عنصر فرهنگی جدید به جای عنصر فرهنگی قدیمی است، برای هر جامعه‌ای الزامی است. (پسنیدیه، 1374) اما آن چیزی که در داد و ستد فرهنگی مهم است، انتخاب آگاهانه‌ی عناصر مثبت فرهنگ مقابل و اجتناب از عناصر منفی و مضر فرهنگ مقابل است.

اما نوع دیگری از برخورد بین فرهنگ‌ها وجود دارد که به آن تهاجم فرهنگی می‌گویند. علامه مصباح، تهاجم فرهنگی را این گونه تعریف می‌کند: «تهاجم فرهنگی کارکرد فرهنگ غالب در جهت تحمیل ارزش‌های خود با استفاده از قدرت برتر فرهنگی است.»

تهاجم فرهنگی با سلب انتخاب آگاهانه، تعامل فرهنگی را به کشمکشی مخرب تبدیل می‌کند و این‌ها همه به این دلیل است که فرهنگی که از چیرگی و ابزارهای تواناتری برخوردار است، در مقابله با دیگر فرهنگ‌ها، مایل است ارزش‌های خود را به کرسی بنشانند. (پسنیدیه، 1374)

توزیع هزاران دستگاه ویدئو، پخش میلیون‌ها نسخه از فیلم‌های ویدئویی، انتشار میلیون‌ها نسخه از مجلات و کتب ادبی و فرهنگی، توزیع شکلات‌ها و آدامس‌هایی که حاوی عکس‌های مبتذل می‌باشد و توزیع عکس و پوستر بسیاری از بازیگران سینمایی تجاری و مبتذل ترکی و هندی و آمریکایی، چاپ و طراحی آرم‌ها و نشانه‌های بی‌هویت‌ترین و منحرف‌ترین کلوپ‌ها و انجمن‌های خارجی، مبدل ساختن جامعه‌های کودکان و نوجوانان به تابلوهای تبلیغاتی سیار، از نمونه‌های بارز تهاجمی هستند که می‌تواند به تدریج باعث قطع ارتباط نسل جوان از هویت معنوی و ملی خود گردد و با سلب اعتماد به نفس آنان دنیای رنگین غرب را بسان مدینه آرمانی که در چشمشان جلوه‌گر می‌سازد.

یکی از ارزشهای کشور ما که مورد هجوم فرهنگ غرب قرار گرفته است گرایش جوانان به دین اسلام است (مصباح یزدی، 1381)، دین به شکل‌های مختلف در هر فرهنگی وجود دارد و معمولاً نقش اصلی و اغلب محوری را در زندگی افراد بازی می‌کند، در مورد دین تعاریف متفاوت و گوناگون ارائه گردیده است، فروید معتقد بود که دین پیچیده‌ترین پدیده در تمدن بشر است و نمی‌توان با استفاده از یک عامل آن را توضیح داد؛ ویلیام جیمز دین را به عنوان احساس‌ها و اعمال و تجربه‌های فرد در رابطه با آنچه آن را الهی تلقی می‌کند می‌داند؛ به نظر پروسر دین مجموعه‌ای از باورها، رفتارها، احساسات و نگرش‌های جدی است (آرین، 1378).

رفتارها و باورهای مذهبی، تأثیر مشخصی در معنادار کردن زندگی افراد دارند، رفتارهایی مانند عبادت، زیارت و توکل به خداوند می‌توانند از طریق ایجاد امید و تشویق به نگرش‌های مثبت، موجب آرامش درونی افراد گردند و داشتن معنا در زندگی، امیدواری به یاری خداوند در شرایط مشکل‌زا، بهره‌مندی از حمایت‌های اجتماعی و معنوی، احساس تعلق داشتن به منبعی

والا همگی از جمله روش‌هایی هستند که افراد مذهبی با دارا بودن آن‌ها می‌توانند در مواجهه با حوادث آسیب‌رسان، فشار کمتری را متحمل شوند (مایلو، 2005).

بنابراین در این پژوهش بدنبال آنیم که آیا بین تهاجم فرهنگی و دینداری دانش‌آموزان دختر مراکز پیش‌دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان رابطه وجود دارد.

1-3- اهمیت و ضرورت پژوهش

امروزه در کشور شاهد نفوذ فرهنگ بیگانه و ترویج فرهنگ مادی و ابتذال اخلاقی در میان جوانان هستیم (کاظمی، 1376).

از طرفی با توجه به اینکه جوانان هر کشور سرمایه‌های ملی هستند و در سازندگی و ارتقاء آینده جامعه نقش موثری دارند، پژوهش در مورد وضعیت نگرش دینی این قشر بیشتر احساس می‌گردد.

با توجه به اینکه تهاجم فرهنگی در تعیین سرنوشت فرهنگی نسل‌های بعدی آن جامعه اثر نامطلوبی بجا گذاشته و باعث احساس دوری و نا‌آشنایی جوانان نسل‌های بعدی آن جامعه با ریشه‌های فرهنگی خود می‌گردد و متعاقباً باعث منفعل شدن جوانان و از کار افتادن قوه ابتکار و نوآوری و بروز مشکلات عدیده خواهد گردید، بنابراین ضرورت دارد تا مورد بررسی قرار گیرد. از طرفی مطالعه آسیب‌شناسی و تعیین آسیب‌پذیری‌های نوجوانان گام اساسی در مصون‌سازی آنها در برابر تغییرات ارزشی و فرهنگی است (مردان‌پور، 1378)، بنابراین مطالعه رابطه تهاجم فرهنگی بر دینداری دانش‌آموزان دختر مراکز پیش‌دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان ضروری بنظر می‌رسد.

1-4- اهداف پژوهش

هدف اصلی: بررسی رابطه تهاجم فرهنگی با دینداری دانش آموزان دختر مراکز پیش دانشگاهی

غیرانتفاعی شهر کرمان

اهداف جزئی:

1- بررسی رابطه مولفه‌های تهاجم فرهنگی (شامل: مدگرایی و الگوگیری، نگرش آگاهی از تهاجم

فرهنگی، غرب‌گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی) با دینداری دانش آموزان دختر

مراکز پیش دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان

2- تعیین درصد تغییرات دینداری بوسیله مولفه‌های تهاجم فرهنگی (شامل: مدگرایی و

الگوگیری، نگرش آگاهی از تهاجم فرهنگی، غرب‌گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های

خارجی)

3- تعیین درصد تغییرات مولفه‌های دینداری (شامل: عواطف دینی، باورهای دینی، دانش دینی،

آثار دینی و اعمال دینی) بوسیله مولفه‌های تهاجم فرهنگی (شامل: مدگرایی و الگوگیری، نگرش

آگاهی از تهاجم فرهنگی، غرب‌گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی)

1-5- فرضیه‌های پژوهش:

1- فرضیه اصلی اول: تهاجم فرهنگی با دینداری دانش آموزان دختر مراکز پیش دانشگاهی

غیرانتفاعی شهر کرمان رابطه دارد.

1-1 فرضیه فرعی اول: تهاجم فرهنگی با عواطف دینی دانش آموزان دختر مراکز پیش دانشگاهی

غیرانتفاعی شهر کرمان رابطه دارد.

1-2 فرضیه فرعی دوم: تهاجم فرهنگی با باورهای دینی دانش‌آموزان دختر مراکز پیش‌دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان رابطه دارد.

1-3-1 فرضیه فرعی سوم: تهاجم فرهنگی با دانش دینی دانش‌آموزان دختر مراکز پیش‌دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان رابطه دارد.

1-4 فرضیه فرعی چهارم: تهاجم فرهنگی با آثار دینی دانش‌آموزان دختر مراکز پیش‌دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان رابطه دارد.

1-5 فرضیه فرعی پنجم: تهاجم فرهنگی با اعمال دینی دانش‌آموزان دختر مراکز پیش‌دانشگاهی غیرانتفاعی شهر کرمان رابطه دارد.

2- فرضیه اصلی دوم: تهاجم فرهنگی (مدگرایی والگوگیری، آگاهی از تهاجم فرهنگی، غرب‌گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی) دانش‌آموزان پیش‌بینی‌کننده دینداری آن هاست.

3- فرضیه اصلی سوم: تهاجم فرهنگی (مدگرایی والگوگیری، آگاهی از تهاجم فرهنگی، غرب‌گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی) دانش‌آموزان پیش‌بینی‌کننده عواطف دینی آن هاست.

4- فرضیه اصلی چهارم: تهاجم فرهنگی (مدگرایی والگوگیری، آگاهی از تهاجم فرهنگی، غرب‌گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی) دانش‌آموزان پیش‌بینی‌کننده باورهای دینی آن هاست.

5- فرضیه اصلی پنجم: تهاجم فرهنگی (مدگرایی والگوگیری، آگاهی از تهاجم فرهنگی، غرب‌گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی) دانش‌آموزان پیش‌بینی‌کننده دانش دینی آن هاست.

6- فرضیه اصلی ششم: تهاجم فرهنگی (مدگرایی و الگوگیری، آگاهی از تهاجم فرهنگی، غرب گرایی و استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی) دانش آموزان پیش‌بینی کننده اعمال دینی آن هاست.

1-6- تعاریف واژه‌ها

1-6-1- تعاریف نظری واژه‌ها

تهاجم فرهنگی: کارکرد فرهنگ غالب در جهت تحمیل ارزش‌های خود با استفاده از قدرت برتر فرهنگی را تهاجم فرهنگی می‌گویند (احمدی، 1389، ص 224).

استفاده از ماهواره و رسانه‌های خارجی: به معنای گرایش و علاقه به استفاده از فیلم و رسانه‌های دیداری و شنیداری غرب (پسنیدیه، 1374، ص 50).

غرب‌گرایی: به معنای علاقه شدید نسبت به سرزمین و فرهنگ غربی (احمدی، 1389، ص 224).

آگاهی از تهاجم فرهنگی: اینکه فرد چقدر از اهداف و برنامه‌های تهاجم فرهنگی آگاهی دارد (صدیق اورعی، 1373، ص 24).

مدگرایی و الگوگیری: اینکه فرد چقدر از مدهای روزآمد پیروی می‌کند و چه کسی را در زندگی خود الگو قرار داده است (پسنیدیه، 1374، ص 50).

دین: دین عبارت است از باورها و عباداتی که ناظر به موجودات مقدس متعالی و الگوهای اجتماعی مرتبط با آنهاست (شیخ الاسلامی، 1378، ص 24).

عواطف دینی: عبارت است از احساس و عواطف فطری انسان نسبت به خالق هستی بخش (همان)

اعمال دینی: دستورات و احکامی که توسط شارع دینی برای فرد صادر شده‌اند، مثل: نماز، روزه، اعتکاف.

باورهای دینی: این که فرد چقدر به دین معتقد است و آن را باور دارد (همان)

دانش دینی: علم و آگاهی فرد از دین مبین اسلام را گویند (همان)

آثار دینی: عبارت است از نتایج و دست‌آوردهای دینی فرد که در بیرون قابل مشاهده می‌باشند مثل: حجاب، عدالت و ...

جهت‌گیری مذهبی: که در این پژوهش به کار رفته، در واقع به روی‌آورد کلی شخص که از مذهب اتخاذ کرده است اطلاق می‌شود، به گونه‌ای که در ارتباط با موجودی متعالی (قدسی)، مجموعه‌ای از اعتقادات، اعمال و تشریفات خاص می‌باشد. جهت‌گیری مذهبی را تقریباً می‌توان معادل «دینداری» یا «دین‌ورزی» دانست (آذربایجانی، 1380، ص 35).

دینداری: عبارت است از داشتن معلومات دینی، داشتن ظاهر دینی، ابراز هویت دینی، داشتن اهتمام شعائری، داشتن مشارکت دینی، داشتن معاشرت دینی، اهتمام دینی در خانواده دانسته و پیامدهای دینداری را بینش الهی، اهل معنا بودن، متخلق بودن و متقی بودن می‌داند (شجاعی زند، 1384).

1-6-2- تعاریف عملیاتی واژه‌ها

تهاجم فرهنگی: نمره بدست آمده از پرسشنامه تهاجم فرهنگی احمدی (1389) (سوالات 1 تا 20) استفاده از ماهواره و رسانه های خارجی: نمره بدست آمده از پرسشنامه تهاجم فرهنگی احمدی (1389) (سوالات 1 تا 5).

غرب گرایی: نمره بدست آمده از پرسشنامه تهاجم فرهنگی احمدی (1389) (سوالات 6 تا 10)

آگاهی از تهاجم فرهنگی: نمره بدست آمده از پرسشنامه تهاجم فرهنگی احمدی (1389)
(سوالات 11 تا 15).

مد گرایی و الگوگیری: نمره بدست آمده از پرسشنامه تهاجم فرهنگی احمدی (1389)
(سوالات 16 تا 20).

دینداری: نمره بدست آمده از پرسشنامه گرایش به اسلام شریفی (سوالات 1 تا 50).

عواطف دینی: نمره بدست آمده از پرسشنامه گرایش به اسلام شریفی (سوالات 26-23-41-22-36-32-25-21-42-39-31).

باورهای دینی: نمره بدست آمده از پرسشنامه گرایش به اسلام شریفی (سوالات 16-11-7-18-46-49-48-45-47-10-17-34-20-1-5).

دانش دینی: نمره بدست آمده از پرسشنامه گرایش به اسلام شریفی (سوالات 43-38-30-19-33-35-3-8-20-14-4-21-15-24-9).

آثار دینی: نمره بدست آمده از پرسشنامه گرایش به اسلام شریفی (سوالات 28-12-13-5-6-37).

اعمال دینی: نمره بدست آمده از پرسشنامه گرایش به اسلام شریفی (سوالات 40-37-27-29-2-13-44-22).

1-7- انواع متغیرها

مدل مفهومی پژوهش:

